

รายงานบทวิเคราะห์ การจัดทำสัญญาการค้าเสรีที่เกี่ยวข้องกับ เศรษฐกิจการแรงงานระหว่างประเทศ

ไตรมาสที่ 1/2568
(มกราคม - มีนาคม 2568)

กองเศรษฐกิจการแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

สารบัญ

	หน้า
● บทสรุปผู้บริหาร	3
● ความเป็นมาความตกลงอาเซียน-จีน (ACFTA)	6
● วิวัฒนาการจาก ACFTA 1.0 ไปสู่ ACFTA 3.0	7
● ACFTA 3.0 กับประเด็นด้านแรงงาน	10
● เศรษฐกิจดิจิทัล	10
● เศรษฐกิจสีเขียว	14
● สรุปและข้อเสนอแนะ	15
● เอกสารอ้างอิง	16

ทิศทางและโอกาสแรงงานไทย
ภายใต้การยกระดับความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน
ACFTA 3.0

Directions and Opportunities for Thai Labor
Under the Upgraded ASEAN-China Free Trade Agreement

รายงานบทวิเคราะห์

กองเศรษฐกิจการแรงงาน
สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

บทสรุปผู้บริหาร

ทิศทางและโอกาสแรงงานไทย

ภายใต้การยกระดับความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ACFTA 3.0)

ACFTA

ASEAN-China Free Trade Area

- ปี 2544 จัดตั้งคณะเจรจาอาเซียน-จีน (Trade Negotiation Committee : TNC)
- ปี 2545 สรุปผลการเจรจาและร่างกรอบความตกลงดังกล่าว ครอบคลุมทุกด้านของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ทั้งด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน และความร่วมมืออื่น ๆ
- ปี 2547 ลงนามความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ACFTA) กำหนดรูปแบบการลดภาษีสินค้าระหว่างประเทศสมาชิก

วิวัฒนาการของ ACFTA จาก 1.0 สู่ 3.0

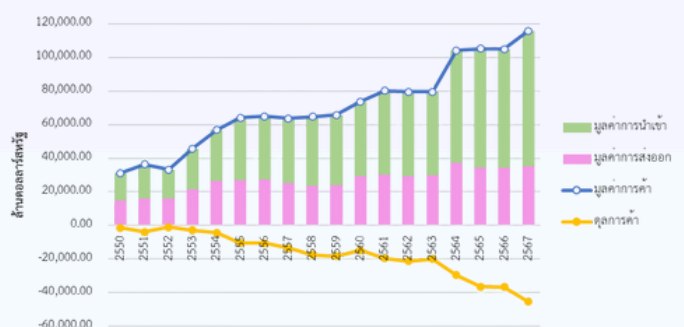
- 1 ACFTA 1.0 (2553)**
เป้าหมายหลักเพื่อขจัดภาษีศุลกากรและอุปสรรคพื้นฐานในการค้า ส่งผลให้การค้าระหว่างอาเซียนและจีนขยายตัวอย่างรวดเร็ว
- 2 ACFTA 2.0 (2561)**
เน้นการแก้ไขและปรับปรุงด้านการส่งเสริมมาตรฐาน การประสานงานด้านเทคนิค และการขยายความร่วมมือในภาคบริการ การเกษตร และอุตสาหกรรม
- 3 ACFTA 3.0 (ปัจจุบัน)**
มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล เศรษฐกิจสีเขียว การปรับโครงสร้างห่วงโซ่อุปทาน และการแก้ไขอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี

การค้าระหว่างประเทศของไทยกับจีน

สำหรับประเทศไทย การมีความตกลงทางการค้า ACFTA ส่งผลให้การค้าระหว่างไทยกับจีนเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยจีนได้กลายเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของไทยตั้งแต่ปี 2556 โดยสินค้าส่งออกสำคัญของไทยไปจีน เช่น ยางพารา ผลไม้ (ทุเรียน มังคุด ลำไย) มันสำปะหลัง น้ำตาล ข้าว และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตาม ไทยขาดดุลการค้ากับจีนอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2567 ไทยขาดดุลการค้าจากจีน -45,364.70 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือราว 1.62 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้น 24.96% จากปีก่อนหน้า

สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทยกับจีน ปี 2550 - 2567

ความท้าทายของประเทศไทย

- การขาดดุลการค้ากับจีนอย่างต่อเนื่อง
- สินค้าจีนราคาถูกทะลักเข้าสู่ตลาดไทย
- ผู้ประกอบการ SMEs ขาดความสามารถในการแข่งขัน
- มาตรการที่มีไขกาศของจีนเป็นอุปสรรคต่อการส่งออก

บทสรุปผู้บริหาร

ทิศทางและโอกาสแรงงานไทย

ภายใต้การยกระดับความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ACFTA 3.0)

ACFTA 3.0 กับประเด็นด้านแรงงาน

เศรษฐกิจดิจิทัล

17M

แรงงานขาดทักษะดิจิทัล คิดเป็น 45% ของแรงงานทั้งหมด

12M

แรงงานเสี่ยงตกงาน จากการถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีภายใน 20 ปี

700K

แรงงานในภาคยานยนต์ เสี่ยงต่อการถูกเลิกจ้างจากการนำเข้ารถยนต์จากจีน

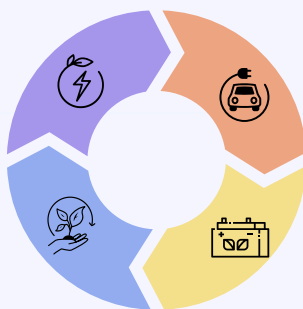
เศรษฐกิจสีเขียว

พลังงานสะอาด

การเติบโตของอุตสาหกรรมพลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และพลังงานชีวมวล

เกษตรยั่งยืน

การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนและสินค้าเกษตรปลอดสารพิษเพื่อตลาดจีน

ยานยนต์ไฟฟ้า

การลงทุนในประเทศไทยของบริษัทรถยนต์ไฟฟ้าจากจีน มูลค่ารวมกว่า 6 หมื่นล้านบาท

แบตเตอรี่

โรงงานประกอบแบตเตอรี่ลิเธียมในไทย ที่ได้รับการสนับสนุนจากจีนกำลังขยายตัว

ผลกระทบเชิงบวก

- การเติบโตของอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง
- โอกาสในการจ้างงานในภาคอีคอมเมิร์ซและโลจิสติกส์
- การพัฒนาอุตสาหกรรมพลังงานสะอาดและยานยนต์ไฟฟ้า
- การขยายตัวของตลาดส่งออกสินค้าเกษตรไทยไปจีน

ผลกระทบเชิงลบ

- การแข่งขันในตลาดแรงงานที่รุนแรงขึ้น
- ความเสี่ยงในการถูกแทนที่โดยแรงงานจากจีนและประเทศอาเซียนอื่น
- การเลิกจ้างในภาคอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ปัญหาการขาดดุลการค้าที่เพิ่มขึ้นจากการนำเข้าสินค้าจีน

บทสรุปผู้บริหาร

ทิศทางและโอกาสแรงงานไทย

ภายใต้การยกระดับความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ACFTA 3.0)

ข้อเสนอแนะเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

พัฒนาทักษะดิจิทัลให้แรงงานไทย

สนับสนุนโครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของแรงงานไทย รวมถึงส่งเสริมแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เพื่อลดความเสี่ยงในการถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยี

ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล

จัดตั้งศูนย์ข้อมูล (Data Centers) และระบบคลาวด์คอมพิวเตอร์ (Cloud Computing) เพื่อให้ธุรกิจไทยสามารถแข่งขันได้ในตลาดการค้าอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีขั้นสูงที่จีนให้ความสำคัญ

ส่งเสริม SME ไทยเข้าสู่ตลาดจีนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล

สนับสนุนผู้ประกอบการ SME ผลิตสินค้าที่จีนเลียนแบบได้ยาก อาทิ สินค้าในกลุ่ม "สายมู" และสินค้าที่มีมิติทางวัฒนธรรมไทย เช่น พระเครื่อง เครื่องรางจากวัดชื่อดัง สินค้าแฮนด์เมด ผ้าทอไทย โดยขายผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลของจีน เพื่อขยายตลาดและลดต้นทุนในการเข้าถึงผู้บริโภคจีน

กำหนดมาตรการคุ้มครองแรงงานที่ได้รับผลกระทบ

คุ้มครองแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจาก ACFTA 3.0 โดยเฉพาะแรงงานในอุตสาหกรรมที่กำลังถูกปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบอัตโนมัติและดิจิทัล

สนับสนุนอุตสาหกรรมสีเขียว

ส่งเสริมอุตสาหกรรมใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีพลังงานสะอาด ยานยนต์ไฟฟ้า (EV) และเทคโนโลยีอัจฉริยะ ให้อุตสาหกรรมเหล่านี้เติบโต โดยใช้ประโยชน์จากการลงทุนของจีน

ทิศทางและโอกาสแรงงานไทย ภายใต้การยกระดับความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน ACFTA 3.0
Directions and Opportunities for Thai Labor Under the Upgraded ASEAN-China Free
Trade Agreement (ACFTA 3.0)

1. ความเป็นมาความตกลงอาเซียน-จีน (ACFTA)

เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2544 ผู้นำอาเซียน-จีน ได้เห็นชอบให้จัดตั้งคณะเจรจาอาเซียน-จีน (Trade Negotiation Committee : TNC) เพื่อร่างกรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีน ซึ่งจะใช้เป็นพื้นฐานในการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนให้สมบูรณ์ภายใน 10 ปี ต่อมา TNC ได้สรุปผลการเจรจาและร่างกรอบความตกลงดังกล่าว ซึ่งได้รับการอนุมัติจากผู้นำอาเซียน-จีน (ASEAN-China Summit) ครั้งที่ 8 ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 กรอบการเจรจານี้ (Framework Agreement: FA) ครอบคลุมทุกด้านของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ทั้งด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุนและความร่วมมืออื่น ๆ อีกทั้งยังได้จัดตั้ง Trade Negotiating Group เพื่อเป็นเวทีหารือระหว่างอาเซียนกับจีน โดยมีประเทศไทยเป็นประธานฝ่ายอาเซียน และจัดตั้ง ASEAN Trade Negotiating Group เพื่อเป็นเวทีหารือระหว่างสมาชิกอาเซียน การเปิดเสรีการค้าสินค้านี้ระหว่างอาเซียน-จีนภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ACFTA) ซึ่งได้มีการลงนามร่วมกันเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2547 นั้น ได้กำหนดรูปแบบการลดภาษีสินค้าระหว่างประเทศสมาชิกที่มีความซับซ้อนแต่มีจุดมุ่งหมายชัดเจนในการส่งเสริมการค้าเสรีระหว่างกัน การลดภาษีเริ่มต้นด้วยโปรแกรม Early Harvest ที่มุ่งเน้นสินค้าเกษตรภายใต้พิกัดศุลกากรตอนที่ 01-08 โดยจีนและสมาชิกอาเซียนดั้งเดิม 6 ประเทศ (บรูไนดารุสซาลัม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย) เริ่มลดภาษีตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 จนเหลือร้อยละ 0 ภายในต้นปี 2549 ขณะที่สมาชิกอาเซียนใหม่ (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม) ได้รับเวลาปรับตัวจนถึงปี 2553

สำหรับสินค้าทั่วไปในกลุ่ม Normal Track ซึ่งครอบคลุมสินค้าประมาณ 7,000 รายการหรือคิดเป็นร้อยละ 90 ของสินค้าทั้งหมด ได้เริ่มลดภาษีตั้งแต่มิถุนายน 2548 โดยสมาชิกอาเซียนดั้งเดิมและจีนต้องลดภาษีลงจนเหลือร้อยละ 0 ภายในต้นปี 2553 ส่วนสมาชิกอาเซียนใหม่ได้รับการขยายเวลาออกไปจนถึงต้นปี 2558 ในส่วนของสินค้าอ่อนไหวที่ต้องการการคุ้มครองพิเศษ ข้อตกลงได้กำหนดให้มีการจำกัดจำนวนไม่เกิน 400 รายการ และมูลค่าการนำเข้าต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของมูลค่าการนำเข้ารวม โดยต้องทยอยลดภาษีลงจนอยู่ในช่วงร้อยละ 0-5 ภายในปี 2561 สำหรับสินค้าที่อ่อนไหวมากเป็นพิเศษยังได้รับการคุ้มครองเพิ่มเติม โดยสามารถคงอัตราภาษีไว้ได้นานกว่าและลดลงช้ากว่า ข้อตกลงการค้าเสรีนี้มีเป้าหมายสำคัญในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและขยายการค้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและจีน โดยคำนึงถึงระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศ ดังจะเห็นได้จากการให้ความยืดหยุ่นและเวลาปรับตัวที่มากกว่าสำหรับสมาชิกอาเซียนใหม่

ปัจจุบันจีนและอาเซียนอยู่ระหว่างการเจรจา ACFTA 3.0 หรือ ASEAN-China Free Trade Agreement 3.0 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น รวมทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและการค้าสมัยใหม่ โดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล การพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียวและยั่งยืน และการจัดการห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงการแก้ไขปัญหาทางการค้าใหม่ ๆ เช่น การค้าอีคอมเมิร์ซข้ามพรมแดน และการค้าบริการ

2. วิวัฒนาการจาก ACFTA 1.0 ไปสู่ ACFTA 3.0

ACFTA เริ่มต้นในปี 2547 ตามมาด้วยข้อตกลงด้านบริการในปี 2550 และข้อตกลงด้านการลงทุนในปี 2552 ซึ่งในปีนั้นจีนกลายเป็นคู่ค้ารายใหญ่ที่สุดของอาเซียน หลังจากนั้นในปี 2553 ได้เปิดตัว ACFTA 1.0 มีเป้าหมายหลักเพื่อขจัดภาษีศุลกากรและอุปสรรคพื้นฐานในการค้า ซึ่งส่งผลให้การค้าระหว่างอาเซียนและจีนขยายตัวอย่างรวดเร็ว การขจัดภาษีศุลกากรช่วยให้สินค้าข้ามพรมแดนเคลื่อนย้ายได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้การค้าสามารถเพิ่มมูลค่าได้อย่างมาก นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจและสร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่แน่นแฟ้นระหว่างภูมิภาค ผลลัพธ์ที่เห็นได้คือในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา การค้าระหว่างอาเซียนและจีนได้ขยายตัวกว่าสิบเท่า โดยมีมูลค่าถึงกว่า 696.86 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2566 (Aseanstats, 2024) การเริ่มต้น ACFTA 1.0 ได้วางรากฐานสำหรับการเพิ่มพูนผลประโยชน์ในด้านการส่งออกและการลงทุนของทั้งสองฝ่าย นำไปสู่การเติบโตของเศรษฐกิจในภูมิภาคและการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอุตสาหกรรม

แม้ว่า ACFTA 1.0 จะประสบความสำเร็จในเรื่องการลดภาษี แต่การศึกษาภาคีพบว่า มีอุปสรรคที่เกิดจากมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (Non-tariff measures) เช่น กฎระเบียบด้านมาตรฐานสินค้าและการตรวจสอบคุณภาพ รวมถึงปัญหาด้านการสื่อสารและความเข้าใจในข้อตกลง จึงเกิดการยกระดับ ACFTA 2.0 (เริ่มดำเนินการยกระดับและปรับปรุงข้อตกลงครั้งแรกในปี 2557 ลงนามในปี 2558 และมีผลบังคับใช้ในปี 2561) เน้นการแก้ไขและปรับปรุงในด้านการส่งเสริมมาตรฐานและการประสานงานด้านเทคนิค การให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคและการสร้างขีดความสามารถแก่สมาชิกใหม่ของอาเซียน การขยายความร่วมมือในภาคบริการ การเกษตร และอุตสาหกรรม การจัดตั้งกลไกและสถาบันร่วมเพื่อดูแลและติดตามผลการดำเนินงานของข้อตกลง ซึ่งผลการปรับปรุงใน ACFTA 2.0 ช่วยลดปัญหาในเรื่องของอุปสรรคทางกฎระเบียบและส่งเสริมให้เกิดการประสานงานที่ดียิ่งขึ้นระหว่างทั้งสองฝ่าย ทำให้ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนและจีนเพิ่มสูงขึ้น โดยสินค้ากว่าร้อยละ 90 ที่ซื้อขายระหว่างอาเซียนและจีนไม่มีภาษีศุลกากร

ตารางที่ 1 การเปลี่ยนแปลงของขนาดเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนและจีน

Indicator	2003			2021		
	ACFA	ASEAN	China	ACFA	ASEAN	China
GDP (US\$ billion)	4,950	1,346	3,604	18,915	3,064	15,851
GDP per capita (US\$)	2,697	2,461	2,797	9,066	4,546	11,223
Population (million)	1,835	547	1,288	2,086	674	1,412
Age 15–64 (million)	1,261	353	908	1,433	455	977
Exports to the world (US\$ million)	783,483	345,255	438,228	5,077,292	1,714,990	3,362,302
Imports from the world (US\$ million)	682,272	294,606	387,666	4,146,600	1,619,057	2,527,543
China exports to ASEAN (US\$ million)		30,927			483,530	
ASEAN exports to China (US\$ million)		47,328			395,154	

ASEAN = Association of Southeast Asian Nations, GDP = gross domestic product.

Note: Totals may not be exact due to rounding.

Source: Raw data from World Bank (2023), World Development Indicators. <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators> (23 August 2023).

ที่มา: Further ASEAN–China Cooperation for Joint Prosperity: Envisioning ACFTA 3.0 in the Digital Era, P.5

จากการที่ความตกลงทางการค้า ACFTA กำหนดบทบาทผู้ดำเนินการคุ้มครองและส่งเสริมการลงทุน มีบทบาทสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุนจากทั้งสองฝ่าย ข้อมูลจาก ASEANstats (2022) ระบุว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ของจีนในอาเซียน เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 6.57 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2558 เป็น 13.83 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2563 อุตสาหกรรมที่ได้รับการลงทุนจากจีนมากที่สุดในอาเซียน ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต (ร้อยละ 25.40) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) (ร้อยละ 17.60) และภาคอสังหาริมทรัพย์ (ร้อยละ 17.00) ในขณะที่อุตสาหกรรมที่ได้รับการลงทุนจากอาเซียนในจีนมากที่สุดในอาเซียน ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต (ร้อยละ 27.40) อสังหาริมทรัพย์ (ร้อยละ 22.40) และการให้เช่าและบริการทางธุรกิจ (ร้อยละ 18.50)

การดำเนินงานตามกรอบของ ACFTA ทั้งเวอร์ชัน 1.0 และ 2.0 ควบคู่ไปกับการพัฒนาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และข้อตกลงการค้าเสรี (FTAs) อื่น ๆ ที่ประเทศในอาเซียนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ลงนามร่วมกัน ส่งผลให้เกิดรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับเครือข่ายการแบ่งปันการผลิตในเอเชีย หรือที่เรียกว่า "Factory Asia" การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจนี้ได้เปิดโอกาสให้ทั้งอาเซียนและจีนสามารถกระชับความร่วมมือในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกทางการค้า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน พลังงาน ภาควิชาการและการท่องเที่ยว ตลอดจนการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของทั้งสองฝ่าย ความร่วมมือที่เพิ่มขึ้นสะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดผ่านการค้าภายในอุตสาหกรรมที่ขยายตัว รวมถึงการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตเฉพาะทางภายในภูมิภาค

ในด้านประเทศไทยการมีความตกลงทางการค้า ACFTA ส่งผลให้การค้าระหว่างไทยกับจีนเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยจีนได้กลายเป็นคู่ค้าอันดับหนึ่งของไทยมาตั้งแต่ปี 2556 มูลค่าการค้ารวมระหว่างสองประเทศเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัวเมื่อเทียบกับช่วงก่อนมีความตกลงทางการค้า ACFTA สินค้าส่งออกสำคัญของไทยไปจีน เช่น ยางพารา ผลไม้ (ทุเรียน มังคุด ลำไย) มันสำปะหลัง น้ำตาล ข้าว และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ได้รับประโยชน์จากการลดภาษีนำเข้า นอกจากนี้ การลงทุนโดยตรงจากจีนในไทยก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า พลังงานทดแทน และโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างมากก่อนวิกฤติโควิด-19 และกำลังฟื้นตัวในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ไทยยังเผชิญความท้าทายจากความตกลงทางการค้า ACFTA เช่นกัน จากการทำไทยประสบปัญหาการขาดดุลการค้ากับจีนอย่างต่อเนื่อง โดยมูลค่าการนำเข้าจากจีนสูงกว่าการส่งออกไปจีน สินค้าจีนราคาถูกทะลักเข้าสู่ตลาดไทย ส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตท้องถิ่นในหลายอุตสาหกรรม เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า สิ่งทอ รองเท้า สินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป ผลิตภัณฑ์โลหะ เป็นต้น ผู้ประกอบการ SMEs ของไทยหลายรายยังขาดความสามารถในการแข่งขันและการปรับตัวเพื่อรับมือกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น นอกจากนี้ ยังมีประเด็นด้านมาตรการที่มีใช้ภาษี (Non-Tariff Barriers) ของจีนที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งออกของไทย เช่น มาตรฐานสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ขั้นตอนศุลกากรที่ซับซ้อน และข้อกำหนดด้านเอกสารที่เข้มงวด ในการรับมือกับความท้าทายนี้ ภาครัฐไทยได้พยายามเจรจาเพื่อแก้ไขอุปสรรคทางการค้า สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง และส่งเสริมความร่วมมือในสาขาใหม่ๆ เช่น เศรษฐกิจดิจิทัล และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ขณะที่ภาคเอกชนไทยก็พยายามปรับตัวโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ยกระดับคุณภาพสินค้า และแสวงหาตลาดเฉพาะกลุ่มในจีนที่มีกำลังซื้อสูงและต้องการสินค้าคุณภาพ

ตลอดระยะเวลากว่า 30 ปี ความร่วมมือระหว่างอาเซียน-จีนมีความก้าวหน้าอย่างมั่นคงและขยายจากด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ไปสู่วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาสังคม ในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีนในเดือนพฤศจิกายน 2565 อาเซียนและจีนต้องการปรับตัวให้เข้ากับสภาพเศรษฐกิจสมัยใหม่ เกิดการเจรจากระดับความตกลงทางการค้า ACFTA 3.0 ซึ่งเป็นการพัฒนาที่เน้นการตอบสนองต่อความท้าทายในยุคดิจิทัลและการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม เป้าหมายหลักของ ACFTA 3.0 (วิมล ปั่นคง, 2567) ประกอบด้วย

1) การส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลและการค้าอีคอมเมิร์ซ: เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เช่น เทคโนโลยี 5G อีคอมเมิร์ซ และการเชื่อมต่อดิจิทัลระหว่างอาเซียนและจีน เพื่อสนับสนุนการค้าดิจิทัลและการบริการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการกำหนดกฎระเบียบสำหรับการค้าดิจิทัลและการแก้ไขข้อจำกัดด้านข้อมูล เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของตลาดออนไลน์ เพื่อให้การค้าข้ามพรมแดนมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2) การพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว: ACFTA 3.0 มุ่งเน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด ให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมด้านเทคโนโลยีที่ช่วยลดการปล่อยคาร์บอนและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) ปีค.ศ. 2030 รองรับการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในระยะยาว

3) การปรับโครงสร้างห่วงโซ่อุปทาน: ปรับปรุงห่วงโซ่อุปทานระหว่างอาเซียนและจีน เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโลก ลดอุปสรรคที่เกิดจากมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี เช่น ข้อกำหนดด้านการจัดเก็บข้อมูลและกฎระเบียบที่ซับซ้อน เพื่อให้สินค้าและบริการสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างราบรื่น

4) การแก้ไขอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (NTMs): ลดมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าดิจิทัล เช่น ข้อกำหนดด้านการจัดเก็บข้อมูลในประเทศ และการควบคุมข้อมูลข้ามพรมแดน

ความตกลงทางการค้า ACFTA 3.0 ในยุคดิจิทัลถือเป็นก้าวสำคัญในการสร้างสรรค์ความร่วมมือทางการค้าและเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนและจีน การกำหนดกฎระเบียบที่ทันสมัยสำหรับการค้าดิจิทัล การส่งเสริมการค้าอีคอมเมิร์ซข้ามพรมแดน การขยายความร่วมมือในภาคบริการ และการลดอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันระดับโลกของทั้งสองภูมิภาค ความร่วมมือดังกล่าวจะช่วยสร้างความรุ่งเรืองร่วมกันในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว

3. ACFTA 3.0 กับประเด็นด้านแรงงาน

การยกระดับความตกลง ACFTA 3.0 ไม่ได้เป็นเพียงการขยายขอบเขตทางการค้าและการลงทุนระหว่างอาเซียนและจีนเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบต่อภาคแรงงานโดยตรง ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การเปลี่ยนแปลงสู่เศรษฐกิจดิจิทัลและเศรษฐกิจสีเขียว ทั้งในด้านรูปแบบงาน ทักษะที่ต้องการ และโอกาสในการสร้างงานใหม่ รวมถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่อาจทำให้เกิดการเลิกจ้างในบางภาคส่วน โดยในแต่ละมิติมีประเด็นดังต่อไปนี้

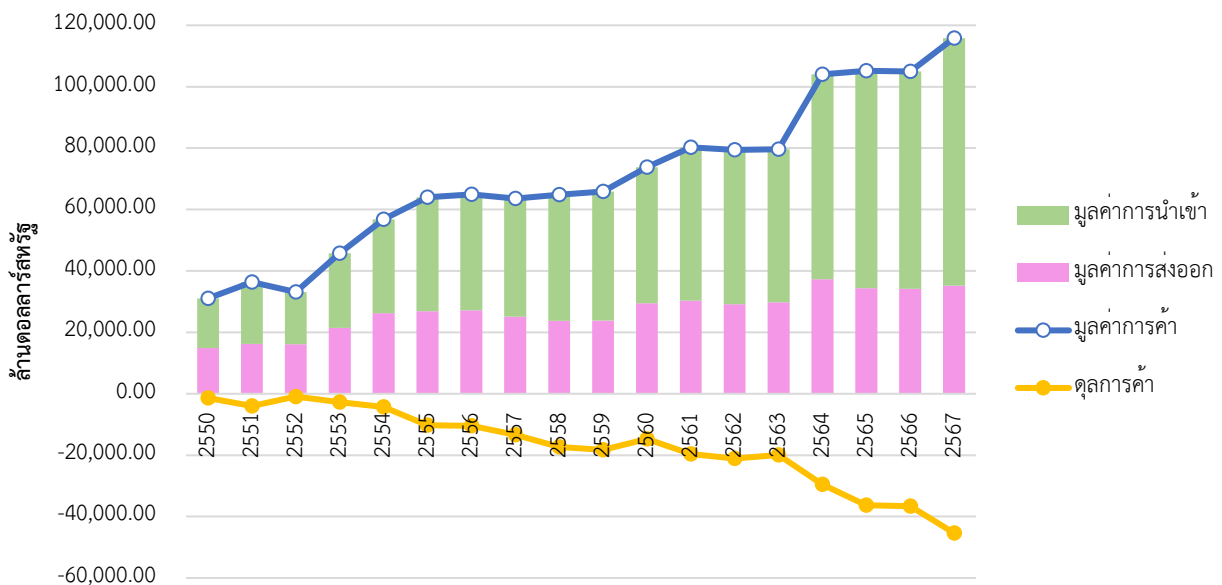
3.1 เศรษฐกิจดิจิทัล

เศรษฐกิจดิจิทัลเป็นระบบเศรษฐกิจที่อาศัยเทคโนโลยีดิจิทัล ข้อมูล และปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเครื่องจักรในระดับสูง ส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจทั่วโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลช่วยลดต้นทุนการค้า เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินธุรกิจ และเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานระดับโลก (GVC) อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงนี้มาพร้อมกับความท้าทายทางเศรษฐกิจและแรงงาน โดยเฉพาะการแข่งขันที่รุนแรงและความขัดแย้งระหว่างระบบเศรษฐกิจของประเทศมหาอำนาจ เช่น สหรัฐอเมริกาและจีน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อตลาดเอเชีย รวมถึงไทยที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน

เศรษฐกิจดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในหลายภาคส่วน เช่น การค้าปลีก สื่อ การเงิน และ โลจิสติกส์ ทำให้เกิดรูปแบบธุรกิจใหม่ ขยายการเข้าถึงตลาดทั่วโลก และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ การเติบโตของแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ (Platform e-commerce) เช่น Alibaba JD.com Pinduoduo TikTok Shop และ TEMU ทำให้ผู้ประกอบการไทยสามารถเข้าถึงผู้บริโภคจีนได้โดยตรง ขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการจีนก็สามารถเข้าถึงผู้บริโภคไทยได้โดยตรงเช่นกัน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการค้าทุเรียนไทย ผ่านไลฟ์สตรีมมิง ซึ่งช่วยลดต้นทุนพ่อค้าคนกลางและทำให้การค้าขายมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ ระบบการชำระเงินดิจิทัล เช่น Alipay และ WeChat Pay ยังช่วยให้การทำธุรกรรมระหว่างประเทศรวดเร็วขึ้น ลดการพึ่งพาระบบธนาคารแบบดั้งเดิม ดังนั้นความร่วมมือทวิภาคีระหว่างจีนและอาเซียนในด้านเศรษฐกิจดิจิทัลจึงเป็นประเด็นการพัฒนาที่สำคัญซึ่งถูกเน้นย้ำใน ACFTA 3.0 ทั้งสองฝ่ายสามารถพิจารณาดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อเป็นการนำความร่วมมือด้านเศรษฐกิจดิจิทัลระหว่างอาเซียนและจีนไปปฏิบัติ และเสริมสร้างความร่วมมือภายใต้แผนแม่บทดิจิทัลอาเซียน ค.ศ.2025

อย่างไรก็ตาม การเข้ามาของแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการค้าดุล การค้าระหว่างไทยกับจีน จากข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย ปี 2567 มีการนำเข้าสินค้าจากจีน เพิ่มขึ้นถึง 13.81%YoY คิดเป็นมูลค่ากว่า 80,608 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือราว 2.86 ล้านล้านบาท ส่งผลให้ ไทยขาดดุลการค้าจากจีน - 45,364.70 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือราว 1.62 ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้น 24.96%YoY ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตกว่า 23 กลุ่มอุตสาหกรรม แพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซที่เข้ามาเปิดตลาดในประเทศโดยขายสินค้าจากโรงงานตรงสู่ผู้บริโภคในราคาถูก ซึ่งเป็นการค้ารูปแบบใหม่ของจีน ยิ่งกดดันผู้ประกอบการ SMEs เนื่องจากไม่สามารถแข่งขันทั้งด้านราคา และต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าได้

รูปที่ 1 สถิติการค้าระหว่างประเทศของไทยกับจีน ปี 2550 - 2567

ที่มา: รายงานข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย (รายปี) กระทรวงพาณิชย์

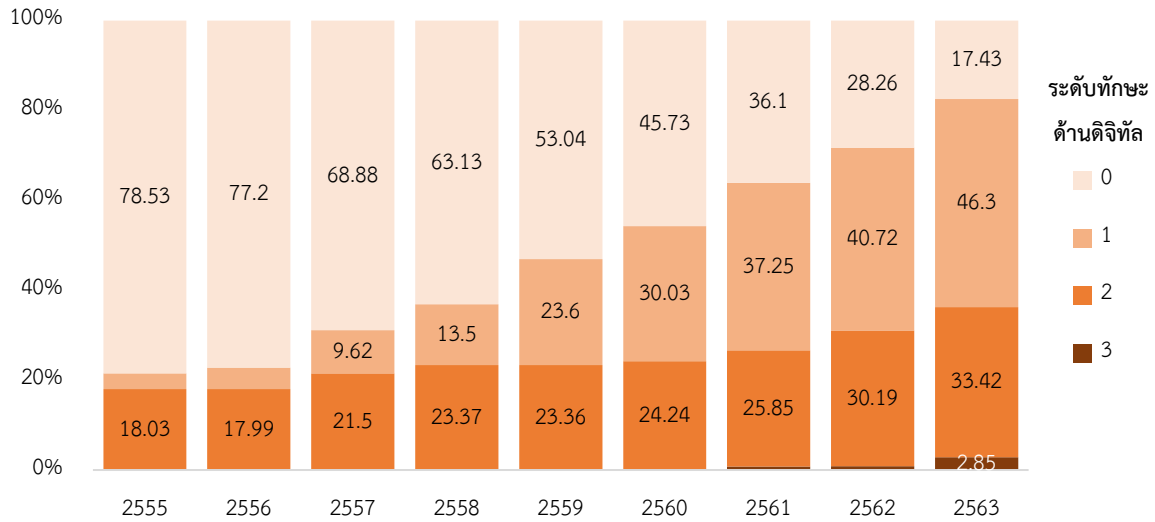
นอกจากการเปลี่ยนแปลงด้านธุรกิจแล้ว เศรษฐกิจดิจิทัลยังส่งผลกระทบต่อโครงสร้างแรงงานไทย หนึ่งในความท้าทายที่สำคัญคือ การขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะดิจิทัล จากรายงานสำรวจความพร้อมด้านทักษะดิจิทัล ในอุปทานแรงงานของไทย (ปภัสสร, 2564) พบว่า แรงงานไทยจำนวน 17 ล้านคนที่ขาดทักษะด้านดิจิทัล คิดเป็นร้อยละ 45 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด โดยแรงงานที่มีทักษะดิจิทัลเพื่อการทำงาน (ระดับ 2 และ 3) มีเพียงร้อยละ 36 ของแรงงานทั้งหมด และส่วนใหญ่เป็นกลุ่มแรงงานที่อายุน้อยและมีการศึกษาสูง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างทางดิจิทัลภายในประเทศ อีกทั้ง ความเสี่ยงต่อการถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยี ยังเป็นอีกประเด็นสำคัญ การศึกษาของ Chang J. & Huynh P. (2016) ระบุว่า ภายใน 20 ปีข้างหน้า แรงงานไทยอาจตกงานได้มากถึง 12 ล้านคน เนื่องจากการนำหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติเข้ามาแทนที่ โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมและแรงงานที่มีทักษะต่ำ (Low Skill) เช่น พนักงานระดับปฏิบัติการ ในโรงงานที่มีหน้าที่ควบคุมเครื่องจักร พนักงานฝ่ายผลิตในโรงงาน และเสมียน เป็นต้น

รูปที่ 2 การแบ่งระดับทักษะด้านดิจิทัล

ที่มา ปภัสสร แสงสุขสันต์ (2564) สำรวจความพร้อมด้านทักษะดิจิทัล ในอุปทานแรงงานของไทย, หน้า 3

รูปที่ 3 สัดส่วนแรงงาน แยกตามระดับทักษะด้านดิจิทัล ปี 2555 – 2563

ที่มา: แบบสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน, สำนักงานสถิติแห่งชาติ อ้างถึงใน ปภัสสร แสงสุขสันต์ (2564) *สำรวจความพร้อมด้านทักษะดิจิทัล ในอุทยานแรงงานของไทย, หน้า 4*
 หมายเหตุ: ข้อมูลอัปเดตถึงปี 2563

ในอุตสาหกรรมยานยนต์ การนำเข้ารถยนต์จากจีนที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้แรงงานไทยในภาคยานยนต์ ประมาณ 700,000 คน มีความเสี่ยงต่อการถูกเลิกจ้าง (The Standard, 2024) นอกจากนี้ แนวโน้มของเศรษฐกิจดิจิทัลที่ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีเข้มข้นมากกว่าการใช้แรงงาน ทำให้ สัดส่วนรายได้แรงงานลดลง เมื่อเทียบกับการลงทุนในภาคธุรกิจและเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจดิจิทัลยังสร้างโอกาสใหม่ในตลาดแรงงาน โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์และการค้าดิจิทัล ทำให้เกิดตำแหน่งงานใหม่ เช่น ผู้จัดการแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ นักการตลาดดิจิทัล นักวิเคราะห์ข้อมูล และผู้เชี่ยวชาญด้าน AI เป็นต้น แรงงานที่สามารถปรับตัวและพัฒนาทักษะใหม่ เช่น การใช้เครื่องมือ AI การวิเคราะห์ข้อมูล และการบริหารจัดการซัพพลายเชน จะมีโอกาสในตลาดแรงงานที่สูงขึ้น ดังนั้น เพื่อให้แรงงานไทยสามารถแข่งขันได้ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล การพัฒนาทักษะดิจิทัลและการฝึกอบรมใหม่ (Reskilling และ Upskilling) เป็นสิ่งจำเป็น ควรส่งเสริมโครงการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของแรงงานไทย รวมถึงสนับสนุนแนวคิด การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เพื่อลดความเสี่ยงในการถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยี

เศรษฐกิจดิจิทัลได้สร้างทั้งโอกาสและความท้าทายต่อแรงงานไทย เปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและตลาดแรงงานของไทย โดยสร้างโอกาสในการเติบโตของอุตสาหกรรมอีคอมเมิร์ซ โลจิสติกส์ และการค้าระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม การขาดทักษะดิจิทัลในแรงงานไทยยังเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข เพื่อลดความเสี่ยงจากการถูกแทนที่ด้วยระบบอัตโนมัติ ดังนั้น การพัฒนาทักษะดิจิทัลและการปรับตัวของแรงงานไทยจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สามารถแข่งขันและปรับตัวได้ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว

3.2 เศรษฐกิจสีเขียว

เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับการเติบโตอย่างยั่งยืน ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดนี้ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นจากทั้งไทยและจีน โดยเฉพาะในภาคการค้าและอุตสาหกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของจีน เช่น นโยบาย “คาร์บอนเป็นศูนย์” (Carbon Neutrality) และข้อกำหนดด้านมาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดมากขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่อตรงต่อสินค้าและบริการจากไทยที่ส่งออกไปยังจีน ACFTA 3.0 ได้รวมประเด็นด้านความยั่งยืนและการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไว้เป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลง ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างอุตสาหกรรมและห่วงโซ่อุปทาน ทั้งในภาคพลังงานสะอาด การจัดการของเสีย และอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ไทยเองก็มีนโยบายที่สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว เป็นหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายที่ 13 ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาของโลกร่วมกันที่จะนำไปสู่การบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ภายในปี ค.ศ. 2030 นอกจากนี้ยังมีนโยบาย BCG (Bio-Circular-Green Economy) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้ทรัพยากรชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพ ลดของเสีย และใช้พลังงานสะอาด สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลให้ภาคธุรกิจและแรงงานไทยต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับแนวโน้มใหม่ของตลาดจีน ซึ่งเศรษฐกิจสีเขียวส่งผลให้ตลาดแรงงานไทยมีการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติ ทั้งในแง่ของโอกาสใหม่ ๆ และความท้าทายที่แรงงานต้องเผชิญ เช่น ความเสี่ยงต่อการเลิกจ้างในอุตสาหกรรมที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้พลังงานฟอสซิลและกอมลพิษสูง อาทิ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี โรงไฟฟ้าถ่านหิน และการผลิตที่มีการปล่อยคาร์บอนสูง อาจต้องลดการจ้างงานลง เนื่องจากนโยบายควบคุมมลพิษของทั้งไทยและจีน โรงงานอุตสาหกรรมที่ไม่ผ่านมาตรฐานสิ่งแวดล้อม สินค้าไทยที่ส่งออกไปจีนอาจเผชิญกับมาตรการกีดกันทางการค้าด้านสิ่งแวดล้อม (Green Trade Barriers) ทำให้แรงงานในภาคการผลิตที่ยังไม่ได้ปรับตัวมีความเสี่ยงต่อการถูกเลิกจ้าง นอกจากนี้ภาคการเกษตรที่ใช้สารเคมีและปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง เช่น การทำนาข้าวที่ใช้น้ำมากและปล่อยก๊าซมีเทน อาจเผชิญกับข้อจำกัดด้านการส่งออก ทำให้เกษตรกรต้องเปลี่ยนไปใช้วิธีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตามยังคงมีโอกาสด้านการจ้างงานในอุตสาหกรรมสีเขียว การเติบโตของอุตสาหกรรมพลังงานสะอาด เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และพลังงานชีวมวล ส่งผลให้มีความต้องการแรงงานในตำแหน่ง วิศวกรพลังงาน นักเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม และช่างเทคนิคพลังงานหมุนเวียน เพิ่มขึ้น การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน และสินค้าเกษตรปลอดสารพิษ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดจีน ซึ่งไทยกำลังขยายการลงทุนในพลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และพลังงานชีวภาพ ซึ่งเป็น

ที่ต้องการของตลาดจีน และบริษัทจีน เช่น Huawei และ LONGi Green Energy กำลังลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานพลังงานแสงอาทิตย์ของไทย ซึ่งอาจเพิ่มโอกาสในการจ้างงานในอุตสาหกรรมติดตั้งและบำรุงรักษาโซลาร์เซลล์ อีกทั้งจีนเป็นผู้นำด้านยานยนต์ไฟฟ้า และ 5 บริษัทรถยนต์ไฟฟ้าจากจีนอย่าง BYD Company Great Wall Motors (GWM) Changan GAC AION และ SAIC Motor (MG) ได้ลงทุนตั้งโรงงานผลิตรถยนต์ไฟฟ้าในประเทศไทย มูลค่ารวมกว่า 6 หมื่นล้านบาท ทำให้มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมยานยนต์พลังงานสะอาด โรงงานประกอบแบตเตอรี่ลิเธียมในไทยที่ได้รับการสนับสนุนจากจีนกำลังขยายตัว และแรงงานในภาคการผลิตแบตเตอรี่และโลจิสติกส์จะมีความต้องการเพิ่มขึ้น (Chayut, 2025)

เศรษฐกิจสีเขียวจึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญที่กำลังกำหนดทิศทางของการค้าระหว่างไทยและจีน ซึ่งส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อแรงงานไทย ทั้งในแง่ของโอกาสใหม่จากอุตสาหกรรมพลังงานสะอาด เกษตรกรรมยั่งยืน และเศรษฐกิจหมุนเวียน รวมถึงความเสี่ยงที่อุตสาหกรรมดั้งเดิมที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาจต้องลดขนาดการจ้างงานลง ดังนั้น การพัฒนาทักษะแรงงานไทยให้สามารถปรับตัวเข้ากับเศรษฐกิจสีเขียวจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้แรงงานสามารถปรับตัวและแข่งขันในตลาดแรงงานยุคใหม่ที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม

4. สรุปและข้อเสนอแนะ

การยกระดับความตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ACFTA) ได้ส่งผลต่อโครงสร้างเศรษฐกิจและแรงงานไทย โดยข้อตกลงดังกล่าวเอื้อให้เกิดการขยายตัวของการค้าและการลงทุนระหว่างไทยและจีน ลดอุปสรรคด้านภาษีศุลกากร และอำนวยความสะดวกให้กับการดำเนินธุรกิจในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจดิจิทัล และเศรษฐกิจสีเขียว แรงงานไทยได้รับประโยชน์จากการเติบโตของอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เช่น อีคอมเมิร์ซ โลจิสติกส์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นภาคส่วนที่จีนมีความเชี่ยวชาญและต้องการแรงงานที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาด อย่างไรก็ตาม การแข่งขันในตลาดแรงงานที่รุนแรงขึ้น ทำให้แรงงานไทย โดยเฉพาะกลุ่มที่มีทักษะต่ำ ต้องเผชิญกับความเสี่ยงในการถูกแทนที่โดยแรงงานจากจีนและประเทศอาเซียนอื่น ๆ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงไปสู่เศรษฐกิจสีเขียว ทำให้ภาคอุตสาหกรรมที่พึ่งพาพลังงานฟอสซิลและก่อกมลพิษสูง เช่น อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและโรงไฟฟ้าถ่านหิน ต้องเผชิญกับมาตรการควบคุมที่เข้มงวดมากขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการในภาคการผลิตที่ยังไม่ได้ปรับตัวมีความเสี่ยงต่อกิจการ และเกิดการเลิกจ้างแรงงาน ขณะเดียวกัน ภาคเกษตรกรรมที่ใช้สารเคมีและปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงอาจประสบปัญหาในการส่งออกสินค้าไปยังจีน เนื่องจากมาตรการกีดกันทางการค้าด้านสิ่งแวดล้อม

สำหรับข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ เล็งเห็นถึงความสำคัญเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เนื่องจากกรอบของ ACFTA 3.0 เน้นการค้าดิจิทัลและเศรษฐกิจดิจิทัลมากขึ้น ไทยจำเป็นต้องเร่งลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล เช่น ศูนย์ข้อมูล (Data Centers) และระบบคลาวด์คอมพิวติ้ง (Cloud Computing) เพื่อให้ธุรกิจไทยสามารถแข่งขันได้ในตลาดการค้าอิเล็กทรอนิกส์และ

เทคโนโลยีขั้นสูงที่จีนให้ความสำคัญ รวมถึงส่งเสริมให้ SME ไทยเข้าสู่ตลาดจีนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งจีนเป็นตลาดขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพสูง โดยเฉพาะในด้านอีคอมเมิร์ซ สนับสนุนผู้ประกอบการ SME ผลิตสินค้าที่จีนเลียนแบบได้ยาก อาทิ สินค้าที่จดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI) สินค้าในกลุ่ม “สาหร่าย” และสินค้าที่มีมิติทางวัฒนธรรมไทย เช่น พระเครื่อง เครื่องรางจากวัดชื่อดังที่ผ่านพิธีกรรมจริงจากพระอาจารย์ หรือสินค้าแฮนด์เมดฝีมือไทย เช่น เครื่องจักสานจากชุมชนพื้นถิ่น งานผ้าทอไทย เป็นต้น โดยขายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลของจีน เช่น Alibaba, JD.com และ Pinduoduo เพื่อขยายตลาดและลดต้นทุนในการเข้าถึงผู้บริโภคจีน และควรกำหนดมาตรการคุ้มครองแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจาก ACFTA 3.0 โดยเฉพาะแรงงานในอุตสาหกรรมที่กำลังถูกปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบอัตโนมัติและดิจิทัล

นอกจากนี้กรอบความร่วมมือ ACFTA 3.0 มีแนวโน้มจะเพิ่มข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมในการค้าระหว่างอาเซียนและจีน ภาครัฐควรร่วมมือกับภาคเอกชนและผู้มีส่วนได้เสียในการเตรียมความพร้อมสำหรับกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของจีน รวมถึงส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในภาคอุตสาหกรรม รวมถึงสนับสนุนอุตสาหกรรมใหม่ ๆ เช่น เทคโนโลยีพลังงานสะอาด ยานยนต์ไฟฟ้า (EV) และเทคโนโลยีอัจฉริยะ ให้อุตสาหกรรมเหล่านี้เติบโต โดยใช้ประโยชน์จากการลงทุนของจีน และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงพาณิชย์. (2567). รายงานข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย (รายปี). สืบค้นจาก

<https://tradereport.moc.go.th/th/stat/reportyear02>

ปภัสสร แสงสุขสันต์. (2564). สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะดิจิทัล ในอุทยานแรงงานของไทย. ธนาคารแห่งประเทศไทย. สืบค้นจาก <https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/research-and-publications/research/stat-horizon-and-stat-in-focus/stat-in-focus/2021-DigitalSkillMismatch.pdf>

วิมล ปั่นคง. (2567). ACFTA 3.0 สู่ความรุ่งเรืองร่วมกันแห่งยุคดิจิทัล. สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (ITD). สืบค้นจาก https://www.itd.or.th/itd-data-center/67_50/

Aseanstats. (2024). ASEAN Statistical Yearbook 2023. Retrieved from <https://www.aseanstats.org/wp-content/uploads/2023/12/ASYB-2023-v1.pdf>

Chayut Setboonsarng. (2505). Thai EV output set to jump, sparking a price war in a bruised market. Retrieved from <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/thai-ev-output-set-jump-sparking-price-war-bruised-market-2025-01-31/>

Lurong Chen and Aladdin D. Rillo. (2024). Further ASEAN–China Cooperation for Joint Prosperity: Envisioning ACFTA 3.0 in the Digital Era. Economic Research Institute for ASEAN and East Asia. Retrieved from <https://www.eria.org/research/further-asean-china-cooperation-for-joint-prosperity--envisioning-acfta-30-in-the-digital-era>

The Standard. (2024). พิชจีนตีตลาด แรงงานไทยภาคยานยนต์ 7 แสนคนเสี่ยงตกงาน. สืบค้นจาก <https://thestandard.co/podcast/morning-wealth-03-09-24/>

